

Developing An Art Tourism Management Model for Galleries in the Rattanakosin Island Area Towards International Standards

Virakun Punyaratabandhu¹, Weera Weerasophon² and Bua Srikos³

Ph.D. (Tourism and Hospitality Management), Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand

¹E-mail: S65584953005@ssru.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-0047-1979>

²E-mail: weera.we@ssru.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0009-6905-4019>

³E-mail: bua.sr@ssru.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0006-4706-4548>

Received 29/09/2024

Revised 28/10/2024

Accepted 28/11/2024

Abstract

Background and Aims: Art tourism plays a vital role in promoting both the economy and culture, especially in historical areas such as Rattanakosin Island. However, it still lacks efficient management and international standards. This research aimed to 1) study the current state of art tourism management in the Rattanakosin Island area, 2) analyze success factors in managing art tourism to meet international standards, and 3) develop an appropriate management model to achieve international standards.

Methodology: The study employs a mixed-methods approach, collecting quantitative data from 400 art gallery visitors using convenience sampling and qualitative data from interviews with 15 experts. Research instruments were validated for content validity, yielding an IOC value of 0.89 and a reliability coefficient of 0.87. Data were analyzed using descriptive statistics and multiple regression analysis.

Results: The study found that 1) art galleries have high potential but need development in integration and public relations, 2) success factors include personnel development, education and activities, and dissemination and public relations, with the latter having the most influence, 3) the appropriate management model comprises 5 main components: management structure, development strategies, implementation guidelines, identity and selling point creation, and development towards international standards.

Conclusion: The knowledge gained is an integrated management model that emphasizes participation, technology utilization, and collaboration networks to elevate art tourism to international standards while preserving Thailand's cultural identity.

Keywords: Art Tourism; Management Model; International Standards; Art Galleries

การพัฒนาแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงศิลปะของหอศิลป์ในเขตเกาะรัตนโกสินทร์สู่มาตรฐานสากล

วิรคุณ บุญยรัตพันธุ์¹, วีระ วีระโสภณ² และ บัว ศรีคช³

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยวและบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

บทคัดย่อ

ภูมิหลังและวัตถุประสงค์: การท่องเที่ยวเชิงศิลปะมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมเศรษฐกิจและวัฒนธรรม โดยเฉพาะในพื้นที่ประวัติศาสตร์อย่างเกาะรัตนโกสินทร์ อย่างไรก็ตาม ยังขาดการจัดการที่มีประสิทธิภาพและมาตรฐานสากล การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงศิลปะของหอศิลป์ในเขตเกาะรัตนโกสินทร์ 2) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงศิลปะให้ได้มาตรฐานระดับสากล 3) เพื่อพัฒนาแบบการบริหารจัดการที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยวเชิงศิลปะของหอศิลป์ในเขตเกาะรัตนโกสินทร์สู่มาตรฐานสากล

ระเบียบวิธีการวิจัย: ใช้วิธีการแบบผสมผสาน โดยเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากผู้เข้าชมหอศิลป์จำนวน 400 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก และข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 15 ท่าน เครื่องมือวิจัยได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยมีค่า IOC เท่ากับ 0.89 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย: พบว่า 1) หอศิลป์มีศักยภาพสูงแต่ต้องการการพัฒนาด้านการบูรณาการและการประชาสัมพันธ์ 2) ปัจจัยแห่งความสำเร็จประกอบด้วยการพัฒนาบุคลากร การศึกษาและกิจกรรม และการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ โดยปัจจัยสุดท้ายมีอิทธิพลมากที่สุด 3) รูปแบบการจัดการที่เหมาะสมประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ โครงสร้างการจัดการ กลยุทธ์การพัฒนา แนวทางการดำเนินงาน การสร้างอัตลักษณ์และจุดขาย และการพัฒนาสู่มาตรฐานสากล

สรุปผล: องค์ความรู้ที่ได้คือรูปแบบการจัดการแบบบูรณาการที่เน้นการมีส่วนร่วม การใช้เทคโนโลยี และเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับการท่องเที่ยวเชิงศิลปะสู่มาตรฐานสากล ในขณะที่ยังคงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทย

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงศิลปะ; รูปแบบการบริหารจัดการ; มาตรฐานสากล; หอศิลป์

บทนำ

เกาะรัตนโกสินทร์ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นศูนย์กลางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของประเทศไทย พื้นที่นี้เคยรู้จักในนาม "บางกอก" ก่อนที่จะกลายมาเป็นกรุงเทพมหานคร (ประเสริฐ เจริญ, 2565) และมีบทบาทสำคัญตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชที่ทรงย้ายราชธานีมายังฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยาและสร้างกำแพงเมือง (ดำรง วิชัย, 2564) พื้นที่นี้มีสถานที่สำคัญหลายแห่ง เช่น พระบรมมหาราชวัง และวัดวาอาราม รวมถึงหอศิลป์หลายแห่งที่มีบทบาทสำคัญในการสะท้อนวัฒนธรรมไทย (นฤมล ศรีวิวัฒน์, 2562; วรายุทธ วงศ์วานิช, 2566)

หอศิลป์ในเขตเกาะรัตนโกสินทร์เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และอนุรักษ์ศิลปะไทย (สมาคมหอศิลป์ไทย, 2566) โดยแบ่งเป็นหอศิลป์ของรัฐ เอกชน ชุมชน และเคลื่อนที่ ซึ่งมีบทบาทในการเผยแพร่ศิลปะไทยสู่สายตา

สากล (สุริยา ประเสริฐ, 2563) หอศิลป์ยังช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (มานิตย์ ธรรมวิทย์, 2564) และสะท้อนเอกลักษณ์ไทย (ประภาส ชลสิทธิ์, 2564) อย่างไรก็ตาม การพัฒนาหอศิลป์ยังพบปัญหาด้านการบริหารจัดการที่ขาดประสิทธิภาพ รวมถึงการขาดงบประมาณและบุคลากรที่มีทักษะ (สมศักดิ์ ศรีวัฒน์, 2564; เพชรานิษฐ์, 2566) ทำให้ไม่สามารถเติบโตเป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับสากลได้อย่างเต็มที่

เพื่อพัฒนาให้หอศิลป์ในเกาะรัตนโกสินทร์สามารถแข่งขันในระดับนานาชาติ จำเป็นต้องปรับปรุงรูปแบบการบริหารจัดการและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอย่างมีระบบ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ และเพิ่มคุณค่าทางวัฒนธรรมและเศรษฐกิจให้กับกรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงศิลปะของหอศิลป์ในเขตเกาะรัตนโกสินทร์
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงศิลปะให้ได้มาตรฐานระดับสากล
3. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยวเชิงศิลปะของหอศิลป์ในเขตเกาะรัตนโกสินทร์สู่มาตรฐานสากล

สมมติฐานของการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงศิลปะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยว

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงศิลปะ

การท่องเที่ยวเชิงศิลปะ (Art Tourism) หมายถึง การเดินทางเพื่อชมหรือศึกษาผลงานศิลปะ ศิลปะการแสดง และศิลปะหัตถกรรม นักท่องเที่ยวจะได้รับประสบการณ์ทางสุนทรียภาพและความรู้เกี่ยวกับศิลปะ (กรมการท่องเที่ยว, 2566) การท่องเที่ยวเชิงศิลปะจัดอยู่ในประเภทการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งมุ่งเน้นการสัมผัสกับศิลปะ ประเพณี และวิถีชีวิตท้องถิ่น (Jones and Smith, 2016) การท่องเที่ยวประเภทนี้มีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่น พร้อมทั้งช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจผ่านการเยี่ยมชมแหล่งศิลปะต่าง ๆ เช่น พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ และเทศกาลศิลปะ (Deery et al, 2012)

ย่านเกาะรัตนโกสินทร์เป็นศูนย์กลางทางศิลปะวัฒนธรรมที่สำคัญ โดยมีหอศิลป์และพิพิธภัณฑ์หลายแห่งที่ช่วยอนุรักษ์ศิลปะและวัฒนธรรมไทย การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงศิลปะและการจัดกิจกรรมศิลปะต่อเนื่อง เช่น นิทรรศการและการแสดงศิลปะ จะช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจท้องถิ่นและส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะและวัฒนธรรมไทยให้กับนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ (สมาคมการท่องเที่ยวเชิงศิลปะไทย, 2566)

แนวคิดเกี่ยวกับหอศิลป์

หอศิลป์ย่านเกาะรัตนโกสินทร์ในกรุงเทพมหานครประกอบด้วยหอศิลป์สำคัญ 8 แห่ง ได้แก่ หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร หอศิลป์มหาวิทยาลัยศิลปากร พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติหอศิลป์ หอศิลป์จามจุรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หอศิลป์วชิราวุธวิทยาลัย หอศิลป์เพาะช่าง มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคล รัตนโกสินทร์ หอศิลป์พระศิลป์ อนุสรณ์ และหอศิลป์สวนดุสิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต (กรมการท่องเที่ยว, 2566; กรมศิลปากร, (2566) ที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมไทย รวมถึงเป็นแหล่งเรียนรู้ และชื่นชมศิลปะในหลากหลายรูปแบบ หอศิลป์แต่ละแห่งมีเอกลักษณ์เฉพาะที่ตอบสนองต่อความต้องการของ นักวิจัย นักศึกษา และผู้สนใจศิลปะ โดยแต่ละแห่งจัดแสดงผลงานศิลปะที่มีความหลากหลายตั้งแต่ศิลปะสมัยใหม่ ไปจนถึงศิลปะร่วมสมัย ทั้งนี้ หอศิลป์เหล่านี้ไม่ได้จำกัดเฉพาะผลงานของศิลปินไทยเท่านั้น แต่ยังสามารถนำเสนอผลงาน จากศิลปินนานาชาติ ทำให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่เปิดกว้างสำหรับทุกคน

หนึ่งในหอศิลป์ที่มีบทบาทสำคัญคือ หอศิลป์สวนดุสิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ซึ่งก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2558 หอศิลป์แห่งนี้มุ่งเน้นการนำเสนอผลงานศิลปะและวัฒนธรรมที่หลากหลายจากศิลปินทั้งในและต่างประเทศ มีพื้นที่จัดแสดงผลงานศิลปะจำนวน 2 ชั้น และเปิดให้ประชาชนเข้าชมฟรีทุกวัน หอศิลป์สวนดุสิตได้จัดนิทรรศการ ศิลปะที่หลากหลาย เช่น นิทรรศการศิลปะร่วมสมัย นิทรรศการศิลปะเด็กและเยาวชน รวมถึงนิทรรศการศิลปะ เพื่อสังคม ซึ่งเน้นการสร้างสรรค์ผลงานที่สะท้อนถึงความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะกับสังคม (Smith, 2015)

หอศิลป์เหล่านี้เป็นศูนย์กลางสำคัญในการเผยแพร่วัฒนธรรมศิลปะไทยสู่สายตาคนต่างชาติ โดย พิพิธภัณฑ์ สถานแห่งชาติศิลป์พระศิลป์ มีบทบาทในการเป็นรากฐานของศิลปะสมัยใหม่ในประเทศไทย ทั้งนี้ ผลงานศิลปะที่ จัดแสดงในพิพิธภัณฑ์เหล่านี้ช่วยสะท้อนถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมและความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งมีส่วน สำคัญต่อการพัฒนาศิลปะร่วมสมัยในประเทศไทย (กรมการท่องเที่ยว, 2566)

หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร และ หอศิลป์มหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นอีกสองหอศิลป์สำคัญใน ย่านนี้ที่มีบทบาทในการจัดแสดงผลงานศิลปะที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นนิทรรศการศิลปะไทยหรือศิลปะนานาชาติ ทั้งนี้ หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครยังเป็นสถานที่จัดงานเทศกาลศิลปะร่วมสมัยกรุงเทพฯ (Bangkok Art Biennale) ซึ่งเป็นเทศกาลศิลปะที่สำคัญระดับนานาชาติและมีบทบาทในการดึงดูดนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Jones and Smith, 2016)

การพัฒนาหอศิลป์ย่านเกาะรัตนโกสินทร์เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปะไม่เพียงแต่ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจใน ท้องถิ่น แต่ยังมีความสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะและวัฒนธรรมให้กับนักท่องเที่ยวทั้งในและ ต่างประเทศ การเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวเชิงศิลปะผ่านหอศิลป์ต่าง ๆ เหล่านี้สามารถช่วยสร้างประสบการณ์ที่ หลากหลายและลึกซึ้งแก่นักท่องเที่ยว (Deery et al, 2012)

หอศิลป์เพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ และ หอศิลป์วชิราวุธวิทยาลัย ยังมีบทบาท ในการจัดแสดงผลงานศิลปะที่เน้นไปที่ความเป็นไทยและการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ส่วน หอศิลป์จามจุรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นอีกหนึ่งหอศิลป์ที่มีบทบาทในการจัดแสดงผลงานของศิลปินรุ่นใหม่และส่งเสริมการ สร้างสรรค์ศิลปะในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งทำให้ย่านเกาะรัตนโกสินทร์เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการศิลปะ ของประเทศไทย (กรมการท่องเที่ยว, 2566; Smith, 2015)

สรุป หอศิลป์ย่านเกาะรัตนโกสินทร์เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และชื่นชมศิลปะที่หลากหลาย โดยมีบทบาท สำคัญในการส่งเสริมศิลปะไทยสู่สายตาคนต่างชาติ และเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปะที่สำคัญของกรุงเทพมหานคร การพัฒนาหอศิลป์ในย่านนี้จะช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจและส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะให้กับผู้คนทุกวัย

แนวคิดการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงศิลปะของหอศิลป์

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงศิลปะประกอบด้วย 3 ด้านสำคัญ ได้แก่ (1) ด้านบุคลากร บุคลากรที่มีความรู้ด้านศิลปะและทักษะการสื่อสารช่วยสร้างประสบการณ์ที่ดีให้กับนักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ควรมีจำนวนเพียงพอและมีความรู้เพื่อให้ข้อมูลที่ถูกต้องและน่าสนใจ (Smith, 2020) นอกจากนี้ การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและการต้อนรับด้วยความเป็นมิตรเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความประทับใจ (Johnson, 2021) บุคลากรควรมีการแต่งกายที่เหมาะสมและบุคลิกภาพที่ดี เพื่อสะท้อนมาตรฐานและความเป็นมืออาชีพของหอศิลป์ (Williams, 2019) ความกระตือรือร้นในการให้บริการก็มีส่วนสำคัญในการทำให้ผู้เยี่ยมชมรู้สึกได้รับการดูแลอย่างดี (Davis, 2022) (2) ด้านการศึกษาและกิจกรรม การจัดแสดงนิทรรศการพิเศษจากศิลปินชื่อดังทั้งในและต่างประเทศจะดึงดูดความสนใจและเสริมสร้างชื่อเสียงให้กับหอศิลป์ (Thompson, 2021) การจัดบรรยายและสาธิตงานศิลปะโดยศิลปินช่วยสร้างความเข้าใจและแรงบันดาลใจ (Lee, 2020) นอกจากนี้ การจัดอภิปรายหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับงานศิลปะยังเพิ่มมิติในการเรียนรู้ (Kim, 2019) การแลกเปลี่ยนนิทรรศการระหว่างหอศิลป์ทั้งในและต่างประเทศก็ช่วยเพิ่มความหลากหลาย (Brown, 2021) (3) ด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การประชาสัมพันธ์ที่ทั่วถึงผ่านช่องทางออนไลน์และสื่อพิมพ์เป็นสิ่งสำคัญในการเผยแพร่ข้อมูลและดึงดูดผู้เยี่ยมชม (Miller, 2022) เว็บไซต์และสื่อพิมพ์ควรให้ข้อมูลที่ครบถ้วนและใช้งานง่าย (Garcia, 2021) นอกจากนี้ การจัดทำวารสารทางวิชาการเพื่อส่งเสริมความรู้ทางศิลปะยังช่วยสร้างความเข้าใจเชิงลึก (Nguyen, 2021) และการใช้สื่อมัลติมีเดีย เช่น สไลด์และวิดีโอช่วยเพิ่มการมีส่วนร่วมและสร้างประสบการณ์ที่สมจริงให้กับผู้ชม (Wilson, 2020)

สรุป การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงศิลปะในหอศิลป์ย่านเกาะรัตนโกสินทร์ต้องพัฒนาด้านบุคลากร การจัดกิจกรรมทางศิลปะ และการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างประสบการณ์ที่น่าประทับใจและดึงดูดผู้เยี่ยมชมทั้งในและต่างประเทศ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยว

พฤติกรรมนักท่องเที่ยวคือการศึกษาแรงจูงใจ การตัดสินใจ และการกระทำของนักท่องเที่ยวที่นำไปสู่การเดินทางและประสบการณ์ท่องเที่ยว แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องช่วยให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวสามารถเข้าใจความต้องการของนักท่องเที่ยวและพัฒนาบริการเพื่อตอบสนองความคาดหวังได้ดียิ่งขึ้น (Pearce, 2005)

หนึ่งในทฤษฎีสำคัญคือ ทฤษฎีแรงจูงใจของ Maslow (1943) ซึ่งอธิบายว่าความต้องการพื้นฐาน เช่น ความปลอดภัย ความต้องการด้านสังคม และการตระหนักรู้ในตนเอง ส่งผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยว แรงจูงใจเหล่านี้เป็นพลังผลักดันที่ทำให้นักท่องเที่ยวต้องการเดินทางเพื่อค้นหาประสบการณ์ใหม่ ๆ

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว เป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางครั้งต่อไป Oliver (1980) อธิบายว่าความพึงพอใจเกิดจากการที่ประสบการณ์ท่องเที่ยวตรงหรือเกินกว่าที่นักท่องเที่ยวคาดหวัง การสร้างประสบการณ์ที่ดีจะช่วยให้ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้กลับมาอีกครั้ง

การตัดสินใจท่องเที่ยว เป็นกระบวนการที่ซับซ้อนซึ่งขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย Crompton (1979) เสนอ ทฤษฎีแรงจูงใจ-โอกาส (Motivation-Opportunity Theory) ซึ่งระบุว่า การเดินทางท่องเที่ยวขึ้นอยู่กับแรงจูงใจและโอกาส หากแรงจูงใจสูงและโอกาสเหมาะสม นักท่องเที่ยวจะตัดสินใจเดินทาง

ในด้านองค์ประกอบของพฤติกรรมนักท่องเที่ยว Rasoolimanesh et al (2021) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบ 7 ประการที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยว ได้แก่ แรงจูงใจ ทักษะ ความเชื่อ และปัจจัยส่วนบุคคล เช่น อายุ รายได้ และการศึกษา

Cohen (1972) ได้อธิบายรูปแบบการท่องเที่ยว ซึ่งแบ่งเป็นการท่องเที่ยวอิสระและการท่องเที่ยวแบบกลุ่ม การเข้าใจรูปแบบเหล่านี้ช่วยให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวสามารถปรับบริการให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่มได้

การเข้าใจพฤติกรรมนักท่องเที่ยวตามทฤษฎีเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงศิลปะ เช่นในย่านเกาะรัตนโกสินทร์ เพื่อสร้างประสบการณ์ที่น่าประทับใจและดึงดูดนักท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

ความพึงพอใจ หมายถึงความรู้สึกเป็นบวกที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลประเมินประสบการณ์หรือผลิตภัณฑ์หลังการใช้งาน โดย Oliver (1980) อธิบายว่าความพึงพอใจเกิดจากการเปรียบเทียบระหว่างความคาดหวังและประสบการณ์จริง หากประสบการณ์นั้นตรงหรือเกินกว่าความคาดหวัง บุคคลจะรู้สึกพึงพอใจ ความพึงพอใจมีความสำคัญอย่างมากในด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและองค์กร เช่น ลูกค้าที่พึงพอใจจะมีแนวโน้มกลับมาใช้บริการซ้ำ และบอกต่อผู้อื่น ซึ่งจะช่วยส่งเสริมการเติบโตขององค์กรในระยะยาว (Boulding et al, 1993)

ความพึงพอใจเป็นตัวชี้วัดสำคัญของคุณภาพและประสิทธิผลของผลิตภัณฑ์หรือบริการ ตามที่ Parasuraman et al (1988) อธิบายว่า หากผลิตภัณฑ์สามารถตอบสนองความคาดหวังของลูกค้าได้ ก็จะทำให้เกิดความพึงพอใจ ซึ่งสะท้อนถึงคุณภาพและประสิทธิผลของผลิตภัณฑ์ นอกจากนี้ Zeithaml (1988) เสริมว่าความพึงพอใจยังขึ้นอยู่กับคุณค่าที่ลูกค้ารับรู้ โดยลูกค้าจะรู้สึกพึงพอใจเมื่อรู้สึกว่าประสบการณ์หรือสินค้านั้นคุ้มค่ากับสิ่งที่พวกเขาใช้จ่ายไป

ในด้านของการท่องเที่ยว Thibaut and Kelley (1959) ได้นำเสนอ ทฤษฎีการเปรียบเทียบระดับ ซึ่งอธิบายว่าความพึงพอใจเกิดจากการเปรียบเทียบประสบการณ์ปัจจุบันกับประสบการณ์ในอดีต หากประสบการณ์ใหม่เกินกว่าความคาดหวัง นักท่องเที่ยวจะพึงพอใจ ส่วน ทฤษฎีความคาดหวัง-ความพึงพอใจ (Oliver, 1980) อธิบายว่าความพึงพอใจเกิดจากการเปรียบเทียบระหว่างความคาดหวังและประสบการณ์จริง การสร้างประสบการณ์ที่เกินความคาดหวังสามารถนำไปสู่ความพึงพอใจในระดับสูง

สำหรับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงศิลปะในย่านเกาะรัตนโกสินทร์ การทำความเข้าใจพฤติกรรมและความคาดหวังของนักท่องเที่ยวเป็นสิ่งสำคัญ โดยควรมีการจัดการความคาดหวังและสร้างประสบการณ์ที่สร้างคุณค่าให้กับนักท่องเที่ยว เช่น การจัดนิทรรศการที่น่าสนใจหรือการเสนอกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่มีความหมาย การทำเช่นนี้จะช่วยเพิ่มความพึงพอใจและสร้างความภักดีให้นักท่องเที่ยว (Boulding et al, 1993)

สรุป การสร้างความพึงพอใจมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยความพึงพอใจเกิดขึ้นจากการที่ประสบการณ์ตรงตามหรือเกินกว่าความคาดหวัง ความพึงพอใจที่สูงจะนำไปสู่ความภักดีของลูกค้าและการบอกต่อ ซึ่งช่วยสร้างความเติบโตและความยั่งยืนให้แก่องค์กร

แนวคิดการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงศิลปะของหอศิลป์สู่มาตรฐานสากล

การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงศิลปะของหอศิลป์ในเขตเกาะรัตนโกสินทร์สู่มาตรฐานสากล จำเป็นต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงบริบทเฉพาะของพื้นที่ การผสมผสานระหว่างมรดกทางวัฒนธรรมและศิลปะร่วมสมัยเป็นหนึ่งในกลยุทธ์สำคัญที่ช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยว (Petrović et al , 2022) อีกทั้งยังต้องสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหอศิลป์ต่าง ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและส่งเสริมการท่องเที่ยว

อาจพัฒนาโปรแกรมการเยี่ยมชมที่เชื่อมโยงกันหรือจัดกิจกรรมร่วม เช่น เทศกาลศิลปะประจำปี (Zhang et al , 2021)

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นเป็นอีกปัจจัยสำคัญ โดยสามารถจัดโครงการศิลปะชุมชนและเปิดพื้นที่ให้ศิลปินท้องถิ่นแสดงผลงาน เพื่อสร้างความเชื่อมโยงระหว่างหอศิลป์กับชุมชน (Rasoolimanesh et al , 2021) นอกจากนี้ การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น แอปพลิเคชันมือถือ AR หรือ VR มาใช้ในการเพิ่มการเข้าถึงและสร้างประสบการณ์ใหม่ให้กับนักท่องเที่ยว จะช่วยยกระดับคุณภาพการบริการ (Rasoolimanesh et al , 2021)

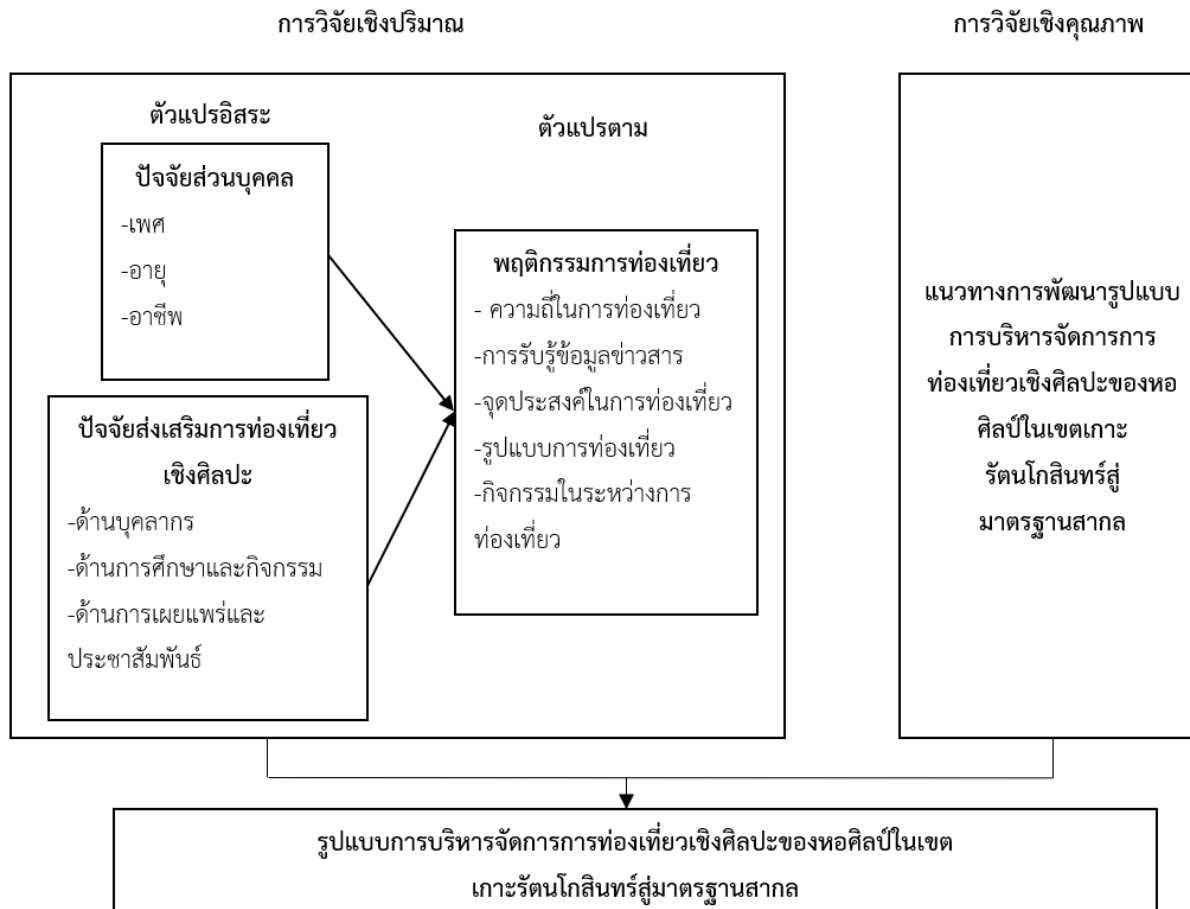
ในด้านการพัฒนาบุคลากร การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการและการร่วมมือกับสถาบันการศึกษาจะช่วยให้บุคลากรมีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง อีกทั้งยังสามารถร่วมมือกับหอศิลป์ในต่างประเทศเพื่อพัฒนาบุคลากรในระดับนานาชาติ (Jafari and Xiao, 2021) การวิจัยและพัฒนาเป็นอีกปัจจัยที่ช่วยสร้างนวัตกรรมและแนวทางใหม่ ๆ ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงศิลปะ เช่น การจัดตั้งศูนย์วิจัยและการจัดประชุมวิชาการ (Punnakitikashem et al , 2022)

การตลาดและการประชาสัมพันธ์เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างการรับรู้และดึงดูดนักท่องเที่ยว การใช้สื่อสังคมออนไลน์และการพัฒนาแบรนด์เฉพาะของหอศิลป์ในย่านเกาะรัตนโกสินทร์สามารถสร้างการมีส่วนร่วมกับกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Kotler and Armstrong, 2018) ในขณะเดียวกัน ความยั่งยืนก็ต้องได้รับการพิจารณา โดยการบริหารจัดการต้องคำนึงถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและมรดกวัฒนธรรม (Weaver, 2020)

การยกระดับการบริหารจัดการหอศิลป์ให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลจำเป็นต้องใช้ระบบการจัดการคุณภาพ อาทิ การประยุกต์ใช้ ISO 9001 หรือการพัฒนาตัวชี้วัดประสิทธิภาพหลัก (KPIs) เพื่อติดตามความสำเร็จของหอศิลป์ (Punnakitikashem et al , 2022) นอกจากนี้ การจัดการความเสี่ยงและการเตรียมพร้อมรับมือกับวิกฤตการณ์ก็เป็นสิ่งสำคัญในการบริหารจัดการหอศิลป์ในสถานการณ์ไม่แน่นอน (Ritchie and Jiang, 2019)

โดยรวม แนวทางเหล่านี้สามารถยกระดับมาตรฐานการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงศิลปะในเขตเกาะรัตนโกสินทร์ให้เทียบเคียงมาตรฐานสากลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีการแบบผสมผสาน ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นแนวทางที่ช่วยให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและลึกซึ้ง (Creswell and Plano Clark, 2017) โดยศึกษาหอศิลป์ 8 แห่งในเขตเกาะรัตนโกสินทร์ ซึ่งเป็นพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของกรุงเทพมหานคร (กรมศิลปากร, 2566)

การวิจัยเชิงปริมาณ

กลุ่มตัวอย่าง นักท่องเที่ยวจำนวน 400 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก เนื่องจากเหมาะสมกับการเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวที่มีการเคลื่อนย้ายตลอดเวลา (Etikan et al, 2016)

เครื่องมือวิจัย แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยมีค่า IOC เท่ากับ 0.89 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ยอมรับได้ที่ 0.5 (Rovinelli and Hambleton, 1977) และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับดี (บุญชม ศรีสะอาด, 2566)

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติเชิงพรรณนาเพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของข้อมูล และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ (Hair et al 2018)

การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 15 คน ซึ่งเป็นจำนวนที่เพียงพอสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลที่อิ่มตัว (Guest et al, 2006)

วิธีการเก็บข้อมูล การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดและลึกซึ้ง (Boyce and Neale, 2006)

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตามแนวทางของ Hsieh and Shannon (2005) เพื่อสกัดประเด็นสำคัญจากข้อมูลที่ได้

ในการวิจัยนี้ มีการพิจารณาทั้ง Supply Side และ Demand Side ของการท่องเที่ยวเชิงศิลปะ

Supply Side หมายถึงด้านอุปทานหรือผู้ให้บริการ ในที่นี้คือหอศิลป์และผู้บริหาร ซึ่งเป็นผู้จัดเตรียมและนำเสนอผลงานศิลปะ รวมถึงการบริหารจัดการหอศิลป์ การวิจัยได้ศึกษาประเด็นนี้ผ่านการสัมภาษณ์ผู้บริหารหอศิลป์และผู้ทรงคุณวุฒิด้านศิลปะ

Demand Side หมายถึงด้านอุปสงค์หรือผู้รับบริการ ในที่นี้คือนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมหอศิลป์ การวิจัยได้ศึกษาประเด็นนี้ผ่านการใช้แบบสอบถามกับนักท่องเที่ยวและการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวบางส่วน

การพิจารณาทั้งสองด้านนี้ช่วยให้เข้าใจภาพรวมของการท่องเที่ยวเชิงศิลปะได้อย่างครอบคลุม ทั้งในแง่ของการจัดการและความต้องการของผู้เข้าชม (Tribe, 2016) การวิจัยดำเนินการภายใต้หลักจริยธรรมการวิจัยตามแนวทางของ Israel (2015) เพื่อรับรองว่าการวิจัยจะไม่ส่งผลกระทบต่อผู้เข้าร่วม ผลการวิจัยจากทั้งสองส่วนจะถูกนำมาบูรณาการเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงศิลปะที่ครอบคลุมทั้งมุมมองของผู้ให้บริการและผู้รับบริการ อันจะนำไปสู่การยกระดับหอศิลป์ในเขตเกาะรัตนโกสินทร์สู่มาตรฐานสากล

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณ

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพฤติกรรมการท่องเที่ยว

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (57%) อายุระหว่าง 21-40 ปี (47.3%) และเป็นนักเรียน/นักศึกษา (40.25%) ส่วนใหญ่เยี่ยมชมหอศิลป์ 1-2 ครั้งต่อปี (40.75%) โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการศึกษา (42.25%) และการพักผ่อนท่องเที่ยว (39.25%) ผู้เข้าชมส่วนใหญ่เดินทางมากับเพื่อน (42.75%) และรับรู้ข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ตเป็นหลัก (34.25%) กิจกรรมหลักคือการเที่ยวชมหอศิลป์และพิพิธภัณฑ์ (42%) และชมผลงานศิลปะวัฒนธรรม (40.75%) ผู้เข้าชมส่วนใหญ่มีแนวโน้มจะกลับมาเยี่ยมชมอีก (52%) และมีความสนใจในระดับมาก (42.25%)

ปัจจัยส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงศิลปะ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลระดับปัจจัยส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงศิลปะของหอศิลป์ในกรุงเทพมหานครในภาพรวม 3 ด้าน (n=400)

หอศิลป์ในกรุงเทพมหานคร	ด้านบุคลากร			ด้านการศึกษาและกิจกรรม			ด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์		
	Mean	S.D.	แปลผล	Mean	S.D.	แปลผล	Mean	S.D.	แปลผล
หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร	4.06	0.23	มาก	3.89	0.25	มาก	3.80	0.24	มาก
หอศิลป์มหาวิทยาลัยศิลปากร	3.90	0.19	มาก	3.59	0.19	มาก	3.44	0.21	ปานกลาง

หอศิลป์ในกรุงเทพมหานคร	ด้านบุคลากร			ด้านการศึกษาและกิจกรรม			ด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์		
	Mean	S.D.	แปลผล	Mean	S.D.	แปลผล	Mean	S.D.	แปลผล
พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติหอศิลป์	3.98	0.21	มาก	3.79	0.21	มาก	3.58	0.15	มาก
หอศิลป์จามจุรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	3.97	0.22	มาก	3.90	0.16	มาก	3.66	0.16	มาก
หอศิลป์วชิราวุธวิทยาลัย	3.86	0.22	มาก	3.58	0.94	มาก	3.28	0.24	ปานกลาง
หอศิลป์เพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์	3.82	0.21	มาก	3.61	0.22	มาก	3.18	0.17	ปานกลาง
หอศิลป์พระศิลป์ อนุสรณ์	3.86	0.24	มาก	3.56	1.15	มาก	3.20	0.24	ปานกลาง
หอศิลป์สวนดุสิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต	3.93	0.20	มาก	3.48	0.23	มาก	3.27	0.25	ปานกลาง
รวม	3.92	0.22	มาก	3.67	0.57	มาก	3.43	0.30	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่าด้านบุคลากรได้รับการประเมินสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 3.92 (S.D. = 0.22) อยู่ในระดับมาก หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านนี้ที่ 4.06 (S.D. = 0.23) รองลงมาคือด้านการศึกษาและกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยรวม 3.67 (S.D. = 0.57) อยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยหอศิลป์จามจุรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้รับการประเมินสูงสุดในด้านนี้ที่ 3.90 (S.D. = 0.16) ส่วนด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ได้รับการประเมินต่ำสุด มีค่าเฉลี่ยรวม 3.43 (S.D. = 0.30) อยู่ในระดับปานกลาง แม้ว่าหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครจะได้รับการประเมินสูงสุดในด้านนี้ที่ 3.80 (S.D. = 0.24) ก็ตาม ข้อมูลนี้ชี้ให้เห็นว่าหอศิลป์ในกรุงเทพมหานครมีจุดแข็งในด้านบุคลากรและการจัดกิจกรรมการศึกษา แต่ยังมีโอกาสในการพัฒนาด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหอศิลป์ที่ได้รับการประเมินในระดับปานกลาง เช่น หอศิลป์เพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ (ค่าเฉลี่ย 3.18, S.D. = 0.17) และหอศิลป์พระศิลป์ อนุสรณ์ (ค่าเฉลี่ย 3.20, S.D. = 0.24) เพื่อยกระดับการท่องเที่ยวเชิงศิลปะให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ โดยนำเสนอค่าสถิติที่สำคัญและผลการทดสอบสมมติฐานสำหรับแต่ละปัจจัย

ตัวแปร	B	Std.Error	Beta	t	p	ผลการทดสอบสมมติฐาน
ค่าคงที่	-0.919	0.345		-2.663	0.008	
ปัจจัยส่วนบุคคล						
ด้านเพศ	0.034	0.052	0.038	0.649	0.517	ปฏิเสธ H_0
ด้านอายุ	-0.013	0.024	-0.026	-0.537	0.591	ปฏิเสธ H_0
ด้านอาชีพ	0.014	0.025	0.030	0.554	0.580	ปฏิเสธ H_0
ปัจจัยส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงศิลปะ						
ด้านบุคลากร	0.498	0.078	0.260	6.415	0.000*	ยอมรับ H_1
ด้านการศึกษาและกิจกรรม	0.268	0.043	0.262	6.172	0.000*	ยอมรับ H_1

ตัวแปร	B	Std.Error	Beta	t	p	ผลการทดสอบสมมติฐาน
ด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์	0.515	0.062	0.358	8.355	0.000*	ยอมรับ H ₁

$R = 0.618$, $R^2 = 0.382$, $*p < 0.05$

จากตารางที่ 2 พบว่าปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ($B = 0.034$, $p = 0.517$) อายุ ($B = -0.013$, $p = 0.591$) และอาชีพ ($B = 0.014$, $p = 0.580$) ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงศิลปะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) สำหรับตัวแปรเหล่านี้ ในทางตรงกันข้าม ปัจจัยส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงศิลปะทั้ง 3 ด้าน มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงศิลปะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) จึงยอมรับสมมติฐานทางเลือก (H_1) โดยด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์มีอิทธิพลมากที่สุด ($Beta = 0.358$, $B = 0.515$, $p = 0.000$) รองลงมาคือด้านการศึกษาและกิจกรรม ($Beta = 0.262$, $B = 0.268$, $p = 0.000$) และด้านบุคลากร ($Beta = 0.260$, $B = 0.498$, $p = 0.000$) ตามลำดับ ค่า $R^2 = 0.382$ แสดงว่าตัวแปรอิสระในโมเดลนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงศิลปะได้ร้อยละ 38.2 โดยมีค่า $R = 0.618$ ซึ่งบ่งชี้ถึงความสัมพันธ์ระดับปานกลางระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

ผลการวิเคราะห์นี้ชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงศิลปะควรให้ความสำคัญกับการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์เป็นอันดับแรก ตามด้วยการจัดการศึกษาและกิจกรรม และการพัฒนาบุคลากร โดยไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวมากนัก

ผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบระหว่าง Supply Side และ Demand Side ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงศิลปะของหอศิลป์ในเขตเกาะรัตนโกสินทร์

ประเด็นสำคัญจากข้อมูลที่ได้	Supply Side	Demand Side
1. สภาพปัจจุบัน	- มีศักยภาพแต่ต้องพัฒนา - จุดแข็ง ทำเลที่ตั้งในเขตเกาะรัตนโกสินทร์ - จุดอ่อน ขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน	- มีศักยภาพสูงแต่ยังไม่โดดเด่น - งานศิลปะหลากหลาย แต่การเข้าถึงยาก - บรรยากาศอาจเคร่งขรึมเกินไปสำหรับนักท่องเที่ยวทั่วไป
2. ปัจจัยสำคัญสู่ความสำเร็จ	- ใช้เทคโนโลยีทันสมัยในการจัดการและนำเสนอ - สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน - รักษาคุณภาพและมาตรฐานของงานศิลปะ	- พัฒนาคุณภาพงานและการจัดแสดงให้น่าสนใจ - สร้างสมดุลระหว่างมาตรฐานสากลกับการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น - ทำให้ศิลปะเข้าถึงง่ายขึ้นสำหรับนักท่องเที่ยวทั่วไป
3. แนวทางการพัฒนา	- พัฒนาระบบจัดการผลงานศิลปะให้มีประสิทธิภาพ - ยกระดับการนำเสนอเนื้อหาให้น่าสนใจ - พัฒนาบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญ	- ใช้เทคโนโลยี AR, VR เพื่อเพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้ - ปรับปรุงการจัดการพื้นที่และระบบคิวให้มีประสิทธิภาพ

ประเด็นสำคัญจากข้อมูลที่ได้	Supply Side	Demand Side
		- พัฒนาระบบจัดการที่โปร่งใสและตอบสนองความต้องการของผู้เข้าชม
4. การพัฒนาด้านบุคลากร การศึกษา และประชาสัมพันธ์	- พัฒนาทักษะบุคลากรอย่างต่อเนื่อง - จัดกิจกรรมหลากหลายเพื่อดึงดูดผู้ชม - ใช้สื่อประชาสัมพันธ์หลากหลายช่องทาง	- อบรมบุคลากรให้มีความรู้เชิงลึกเกี่ยวกับงานศิลปะ - จัดโครงการให้ความรู้แก่สาธารณชนเพื่อสร้างความเข้าใจในศิลปะ - ใช้สื่อสังคมออนไลน์และการตลาดดิจิทัลเพื่อเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย
5. รูปแบบการบริหารจัดการ	- มีความยืดหยุ่นและคล่องตัวในการดำเนินงาน - บูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง - ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการบริหารจัดการ-	- บริหารแบบมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย - เปิดกว้างต่อความร่วมมือจากภาคเอกชนและชุมชน - บูรณาการการทำงานระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชนท้องถิ่น
6. การดึงดูดนักท่องเที่ยว	- จัดกิจกรรมและนิทรรศการที่น่าสนใจหลากหลาย - พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว - ใช้เทคโนโลยีในการนำเสนอผลงานศิลปะ	- จัดเทศกาลศิลปะระดับนานาชาติเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว - สร้างเส้นทางท่องเที่ยวเชิงศิลปะในเขตเกาะรัตนโกสินทร์ - จัดกิจกรรมที่ให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ศิลปะ
7. การบูรณาการกับการอนุรักษ์วัฒนธรรม	- นำเสนอศิลปวัฒนธรรมไทยในรูปแบบร่วมสมัย - ผสมผสานศิลปะดั้งเดิมกับศิลปะร่วมสมัย - ใช้เทคโนโลยีในการนำเสนอมรดกทางวัฒนธรรม	- นำเสนอวัฒนธรรมไทยผ่านมุมมองร่วมสมัยที่เข้าถึงง่าย - สร้างความเชื่อมโยงระหว่างศิลปะดั้งเดิมและร่วมสมัย - ใช้ศิลปะเป็นสื่อในการเล่าเรื่องวัฒนธรรมไทยแก่นักท่องเที่ยว
8. ความท้าทายและการรับมือ	- รักษาสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการพัฒนา - แข่งขันกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ในพื้นที่ - ดึงดูดความสนใจของคนรุ่นใหม่	- ทำให้คนทั่วไปเข้าใจและซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะ - สร้างสมดุลระหว่างการส่งเสริมการท่องเที่ยวและการอนุรักษ์ - ยกกระดับมาตรฐานการให้บริการสู่ระดับสากล

จากตารางที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่าง Supply Side และ Demand Side ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงศิลปะของหอศิลป์ในเขตเกาะรัตนโกสินทร์ เผยให้เห็นถึงทั้งความสอดคล้องและความแตกต่างในมุมมองของผู้ให้บริการและผู้รับบริการ ซึ่งนำไปสู่แนวทางการพัฒนาที่ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งสองฝ่ายต่างเห็นพ้องถึงศักยภาพอันสูงของหอศิลป์ในเขตเกาะรัตนโกสินทร์ โดยมองว่าทำเลที่ตั้งเป็นจุดแข็งสำคัญ

อย่างไรก็ตาม ยังมีประเด็นที่ต้องพัฒนาเพื่อยกระดับการให้บริการและดึงดูดนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการเข้าถึงงานศิลปะและการสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรกับชุมชนทั่วไป Demand Side ชี้ให้เห็นว่าบรรยากาศของหอศิลป์อาจดูเคร่งขรึมเกินไปสำหรับนักท่องเที่ยวทั่วไป ซึ่งเป็นประเด็นที่ Supply Side ควรให้ความสำคัญในการปรับปรุง

ในด้านปัจจัยสำคัญสู่ความสำเร็จ ทั้งสองฝ่ายเห็นตรงกันในการใช้เทคโนโลยีทันสมัยเพื่อการจัดการและนำเสนอผลงานศิลปะ รวมถึงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตาม Demand Side เน้นย้ำถึงความสำคัญของการสร้างสมดุลระหว่างมาตรฐานสากลกับการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น และการทำให้ศิลปะเข้าถึงง่ายขึ้นสำหรับนักท่องเที่ยวทั่วไป ซึ่งเป็นมุมมองที่ Supply Side ควรนำมาพิจารณาในการวางแผนพัฒนา แนวทางการพัฒนาจากทั้งสองฝ่ายมีความสอดคล้องกันในหลายประเด็น โดยเฉพาะการพัฒนากระบวนการจัดการผลงานศิลปะให้มีประสิทธิภาพ การยกระดับการนำเสนอเนื้อหาที่น่าสนใจ และการพัฒนาบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญ Demand Side เสนอแนะการใช้เทคโนโลยี AR และ VR เพื่อเพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการใช้เทคโนโลยีทันสมัยของ Supply Side

ด้านการพัฒนาบุคลากร การศึกษา และประชาสัมพันธ์ ทั้งสองฝ่ายเห็นความสำคัญของการพัฒนาทักษะบุคลากรอย่างต่อเนื่องและการจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อดึงดูดผู้ชม Demand Side เน้นการให้ความรู้แก่สาธารณชนเพื่อสร้างความเข้าใจในศิลปะ และการใช้สื่อสังคมออนไลน์และการตลาดดิจิทัลเพื่อเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นแนวทางที่ Supply Side ควรนำมาพิจารณาเพิ่มเติม

รูปแบบการบริหารจัดการจากทั้งสองฝ่ายเน้นความยืดหยุ่นและการมีส่วนร่วม แต่มีมุมมองที่แตกต่างกันเล็กน้อย โดย Supply Side มุ่งเน้นการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในขณะที่ Demand Side เน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและการเปิดกว้างต่อความร่วมมือจากภาคเอกชนและชุมชน การผสมผสานแนวคิดจากทั้งสองฝ่ายจะช่วยสร้างระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของทุกภาคส่วน

ในด้านการดึงดูดนักท่องเที่ยว ทั้งสองฝ่ายเห็นพ้องในการจัดกิจกรรมและนิทรรศการที่น่าสนใจหลากหลาย แต่ Demand Side เสนอแนวคิดเพิ่มเติมในการจัดเทศกาลศิลปะระดับนานาชาติ การสร้างเส้นทางท่องเที่ยวเชิงศิลปะในเขตเกาะรัตนโกสินทร์ และการจัดกิจกรรมที่ให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ศิลปะ ซึ่งเป็นแนวคิดที่น่าสนใจและสามารถเพิ่มมูลค่าให้กับการท่องเที่ยวเชิงศิลปะได้

การบูรณาการกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมเป็นประเด็นสำคัญที่ทั้งสองฝ่ายให้ความสำคัญ โดยเน้นการนำเสนอศิลปวัฒนธรรมไทยในรูปแบบร่วมสมัยและการผสมผสานศิลปะดั้งเดิมกับศิลปะร่วมสมัย Demand Side เสนอแนวคิดการใช้ศิลปะเป็นสื่อในการเล่าเรื่องวัฒนธรรมไทยแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นวิธีการที่น่าสนใจในการสร้างความเข้าใจและความซาบซึ้งในวัฒนธรรมไทย

ท้ายที่สุด ความท้าทายและการรับมือที่ทั้งสองฝ่ายตระหนักถึงคือการรักษาสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการพัฒนา การแข่งขันกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ในพื้นที่ และการดึงดูดความสนใจของคนรุ่นใหม่ Demand Side ยังเน้นย้ำถึงความสำคัญของการทำให้คนทั่วไปเข้าใจและซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะ ซึ่งเป็นประเด็นที่ท้าทายแต่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงศิลปะอย่างยั่งยืน

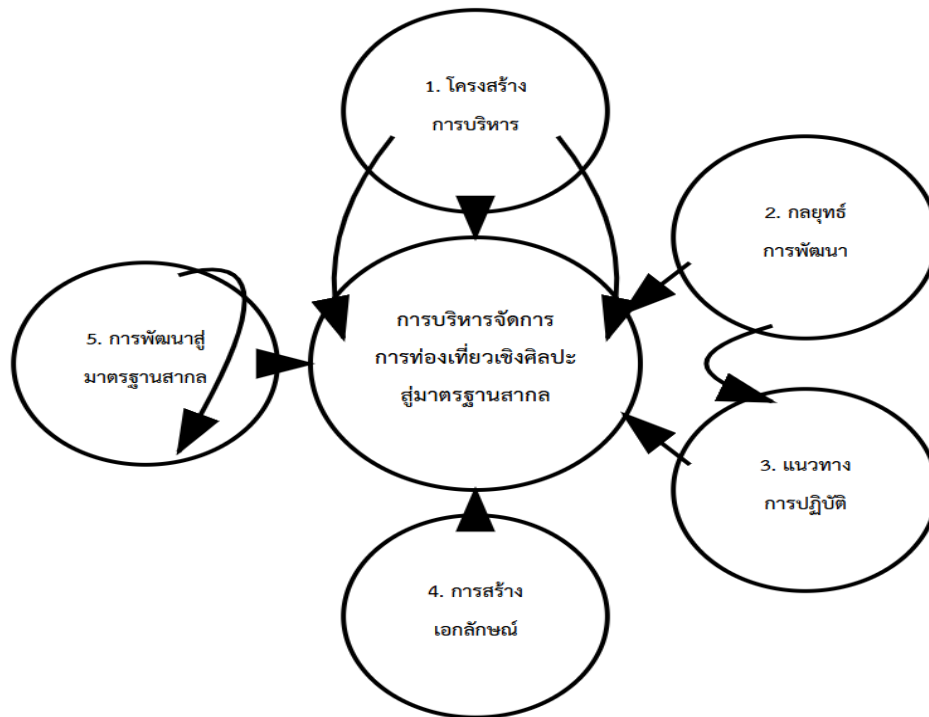
โดยสรุป การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงศิลปะของหอศิลป์ในเขตเกาะรัตนโกสินทร์จำเป็นต้องคำนึงถึงทั้งมุมมองของผู้ให้บริการและความต้องการของผู้รับบริการ การผสมผสานแนวคิดจากทั้งสองฝ่ายจะนำไปสู่การ

พัฒนาที่ครอบคลุม มีประสิทธิภาพ และตอบสนองความต้องการของทุกภาคส่วน โดยมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์วัฒนธรรมและการพัฒนาสู่มาตรฐานสากล ผ่านการใช้เทคโนโลยี การมีส่วนร่วม และการสร้างประสบการณ์ที่มีคุณค่าแก่นักท่องเที่ยว

การเชื่อมโยงผลการวิจัย

การวิจัยนี้ได้เชื่อมโยงผลการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงศิลปะของหอศิลป์ในเขตเกาะรัตนโกสินทร์สู่มาตรฐานสากล โดยพบว่าด้านบุคลากรและด้านการศึกษาและกิจกรรมได้รับการประเมินในระดับมาก แต่ยังมีโอกาสพัฒนาเพิ่มเติม ส่วนด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ได้รับการประเมินในระดับปานกลาง ซึ่งควรเป็นประเด็นเร่งด่วนในการพัฒนา

จากผลการศึกษา ได้นำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการที่ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) โครงสร้างการบริหาร 2) กลยุทธ์การพัฒนา 3) แนวทางการปฏิบัติที่เน้นการวางแผนระยะยาวและการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง 4) การสร้างเอกลักษณ์และจุดขายที่เชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม และ 5) การพัฒนาสู่มาตรฐานสากลผ่านความร่วมมือระดับนานาชาติ ดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 รูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงศิลปะของหอศิลป์ในเขตเกาะรัตนโกสินทร์สู่มาตรฐานสากล

รูปแบบนี้มุ่งเน้นการพัฒนาแบบองค์รวม บูรณาการทุกด้านเข้าด้วยกัน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน โดยให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ การสร้างประสบการณ์ที่มีคุณค่าแก่นักท่องเที่ยว และ

การผสมผสานระหว่างศิลปะร่วมสมัยกับศิลปะไทยดั้งเดิม ซึ่งจะช่วยยกระดับการท่องเที่ยวเชิงศิลปะของหอศิลป์ในเขตเกาะรัตนโกสินทร์สู่มาตรฐานสากล ในขณะที่เดียวกันก็ส่งเสริมการอนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทยอย่างยั่งยืน

อภิปรายผล

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงศิลปะของหอศิลป์ในเขตเกาะรัตนโกสินทร์

ผลการวิจัยพบว่าสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงศิลปะของหอศิลป์ในเขตเกาะรัตนโกสินทร์ มีผลการประเมินในแต่ละด้านดังนี้ ด้านบุคลากรได้รับการประเมินในระดับมาก โดยเฉพาะในด้านความรู้และทักษะการให้บริการ ด้านการศึกษาและกิจกรรมได้รับการประเมินในระดับมากเช่นกัน สะท้อนถึงความสำเร็จของกิจกรรมและนิทรรศการที่จัดขึ้น ส่วนด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ได้รับการประเมินในระดับปานกลาง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาด้านนี้อย่างเร่งด่วน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของจารุวรรณ สิทธิสมาน (2565) ที่ระบุว่าพัฒนาหอศิลป์เป็นกลยุทธ์สำคัญในการเพิ่มคุณค่าทางวัฒนธรรมและเศรษฐกิจของกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะในพื้นที่ประวัติศาสตร์อย่างเกาะรัตนโกสินทร์ อย่างไรก็ตาม ปัญหาการขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่พบในงานวิจัยนี้ สอดคล้องกับข้อค้นพบของเพชร นิลปัทม์ (2566) ที่ชี้ให้เห็นว่าการขาดความร่วมมือระหว่างหน่วยงานเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในประเทศไทย

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่าหอศิลป์มีจุดแข็งด้านทำเลที่ตั้งในเขตประวัติศาสตร์ สอดคล้องกับแนวคิดของ Petrović et al (2022) ที่เสนอว่าการผสมผสานระหว่างมรดกทางวัฒนธรรมและศิลปะร่วมสมัยในพื้นที่ประวัติศาสตร์เป็นกลยุทธ์สำคัญในการดึงดูดนักท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม การที่ผลวิจัยระบุว่าบรรยากาศของหอศิลป์อาจเคร่งขรึมเกินไป สะท้อนให้เห็นถึงความท้าทายในการสร้างสมดุลระหว่างการรักษามาตรฐานทางวิชาการและการสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรต่อนักท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงศิลปะให้ได้มาตรฐานระดับสากล

ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงศิลปะประกอบด้วย 3 ด้านหลัก โดยด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์มีอิทธิพลมากที่สุด รองลงมาคือด้านการศึกษาและกิจกรรม และด้านบุคลากร ตามลำดับ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Garcia (2021) ที่เน้นความสำคัญของการสื่อสารดิจิทัลในการดึงดูดนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยเฉพาะในยุคที่สื่อสังคมออนไลน์มีอิทธิพลสูงต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนากลยุทธ์การสื่อสารดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพสำหรับหอศิลป์ นอกจากนี้ การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Wilson (2020) ที่เสนอการใช้สื่อมัลติมีเดียในการสร้างประสบการณ์ที่น่าประทับใจ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่านักท่องเที่ยวต้องการประสบการณ์ที่มีปฏิสัมพันธ์และน่าสนใจ โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยี AR และ VR ในการนำเสนอผลงานศิลปะ ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ Brown (2021) ได้เสนอว่าการแลกเปลี่ยนนิทรรศการระหว่างหอศิลป์เป็นกลยุทธ์สำคัญในการเพิ่มความหลากหลายและดึงดูดผู้ชม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า

การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญสู่ความสำเร็จ โดยเฉพาะการร่วมมือกับหอศิลป์ระดับนานาชาติเพื่อยกระดับมาตรฐานและดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยวเชิงศิลปะของหอศิลป์ในเขตเกาะรัตนโกสินทร์สู่มาตรฐานสากล

ผลการวิจัยได้นำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการที่มีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ประกอบด้วย โครงสร้างการบริหารแบบมีส่วนร่วม กลยุทธ์การพัฒนาที่ครอบคลุมทั้งด้านบุคลากร กิจกรรม และการประชาสัมพันธ์ แนวทางการปฏิบัติที่เน้นการวางแผนระยะยาวและการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง การสร้างเอกลักษณ์และจุดขายที่เชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม และการพัฒนาสู่มาตรฐานสากลผ่านความร่วมมือระดับนานาชาติ รูปแบบการบริหารจัดการที่นำเสนอนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Kotler and Armstrong (2018) ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาแบรนด์และการสร้างเอกลักษณ์เฉพาะ โดยเฉพาะการเชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าของเกาะรัตนโกสินทร์ การเน้นการมีส่วนร่วมและการวางแผนระยะยาวในรูปแบบที่นำเสนอสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Deery et al (2012) ที่พบว่าการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ขณะที่องค์ประกอบด้านการพัฒนาสู่มาตรฐานสากลผ่านความร่วมมือระดับนานาชาติ สอดคล้องกับข้อค้นพบของ Zhang et al (2021) ที่ชี้ให้เห็นว่าความร่วมมือในระดับนานาชาติมีส่วนสำคัญในการยกระดับคุณภาพการให้บริการและเพิ่มมูลค่าทางศิลปะ นอกจากนี้ การบูรณาการการพัฒนาทั้งด้านบุคลากร กิจกรรม และการประชาสัมพันธ์ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Punnakitikashem et al (2022) ที่พบว่าการพัฒนาที่ครอบคลุมทุกด้านอย่างสมดุลจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลสมมติฐานการวิจัย

ผลการวิจัยที่พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลไม่มีผลอย่างมีนัยสำคัญต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงศิลปะ แตกต่างจากงานวิจัยของ Cohen (1972) ที่เสนอว่ารูปแบบการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับลักษณะส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยว ความแตกต่างนี้อาจอธิบายได้ด้วยแนวคิดของ Pearce (2005) ที่เสนอว่าแรงจูงใจในการท่องเที่ยวมีความซับซ้อนและอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามประสบการณ์ของนักท่องเที่ยว ผลการวิจัยนี้อาจสะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในยุคดิจิทัล ที่การเข้าถึงข้อมูลและการตัดสินใจท่องเที่ยวอาจไม่ได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยส่วนบุคคลมากนัก แต่ขึ้นอยู่กับปัจจัยภายนอก เช่น การนำเสนอข้อมูลผ่านสื่อดิจิทัล หรือการจัดกิจกรรมที่น่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่าปัจจัยด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์มีอิทธิพลมากที่สุดต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพัฒนากลยุทธ์การประชาสัมพันธ์และการตลาดดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพ โดยเน้นการใช้สื่อสังคมออนไลน์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น AR และ VR

1.2 ควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหอศิลป์ต่าง ๆ ในเขตเกาะรัตนโกสินทร์ เพื่อพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงศิลปะแบบบูรณาการ

1.3 พัฒนาโครงการฝึกอบรมบุคลากรอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการพัฒนาทักษะด้านการสื่อสารและความรู้ด้านศิลปะ

1.4 จัดทำแผนพัฒนาระยะยาว 5-10 ปี ที่ครอบคลุมทั้งด้านการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงศิลปะ

1.5 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวเชิงศิลปะ เพื่อสร้างความยั่งยืนและความเป็นเจ้าของร่วมกัน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาผลกระทบของการใช้เทคโนโลยี AR และ VR ในการนำเสนอผลงานศิลปะต่อประสบการณ์และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

2.2 วิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวเชิงศิลปะในกลุ่มต่างๆ เช่น นักท่องเที่ยวต่างชาติ กลุ่มคนรุ่นใหม่ เพื่อพัฒนากลยุทธ์การตลาดที่เหมาะสม

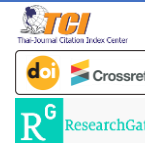
2.3 ศึกษาแนวทางการสร้างความร่วมมือระหว่างหอศิลป์ สถาบันการศึกษา และภาคเอกชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงศิลปะอย่างยั่งยืน

2.4 วิจัยเปรียบเทียบรูปแบบการบริหารจัดการหอศิลป์ในประเทศไทยกับต่างประเทศ เพื่อนำแนวปฏิบัติที่ดีมาประยุกต์ใช้

2.5 ศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงศิลปะในเขตเกาะรัตนโกสินทร์ เพื่อประเมินความคุ้มค่าและความยั่งยืนของการลงทุนในด้านนี้

เอกสารอ้างอิง

- กรมการท่องเที่ยว. (2566). *การท่องเที่ยวเชิงศิลปะในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- กรมศิลปากร. (2566). *ประวัติศาสตร์และความสำคัญของเกาะรัตนโกสินทร์*. กรุงเทพฯ: กระทรวงวัฒนธรรม.
- จารุวรรณ สิทธิสมาน. (2565). การพัฒนาหอศิลป์เพื่อเพิ่มคุณค่าทางวัฒนธรรมและเศรษฐกิจของกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ*, 18(2), 45-60.
- ดำรง วิชัย. (2564). *ประวัติศาสตร์เกาะรัตนโกสินทร์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นฤมล ศรีวัฒน์. (2562). บทบาทของหอศิลป์ในการสะท้อนวัฒนธรรมไทย. *วารสารศิลปกรรมศาสตร์*, 7(1), 23-38.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2566). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประภาส ชลสิทธิ์. (2564). *เอกลักษณ์ไทยในงานศิลปะร่วมสมัย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ศิลปากร.
- ประเสริฐ เจริญ. (2565). *ประวัติศาสตร์กรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เพชร นิลปัทม. (2566). อุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในประเทศไทย. *วารสารการจัดการการท่องเที่ยว*, 5(2), 78-95.
- มานิตย์ ธรรมวิทย์. (2564). *การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วรายุทธ วงศ์วานิช. (2566). บทบาทของหอศิลป์ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม. *วารสารการจัดการการท่องเที่ยว*, 8(1), 112-128.

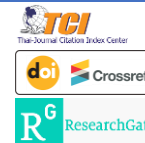
- สมศักดิ์ ศรีวัฒน์. (2564). ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการหอศิลป์ในประเทศไทย. *วารสารศิลปกรรมศาสตร์*, 9(2), 45-62.
- สมาคมการท่องเที่ยวเชิงศิลปะไทย. (2566). *แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงศิลปะในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สมาคมการท่องเที่ยวเชิงศิลปะไทย.
- สมาคมหอศิลป์ไทย. (2566). *บทบาทของหอศิลป์ในการอนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปะไทย*. กรุงเทพฯ: สมาคมหอศิลป์ไทย.
- สุริยา ประเสริฐ. (2563). บทบาทของหอศิลป์ในการเผยแพร่ศิลปะไทยสู่สากล. *วารสารศิลปวัฒนธรรม*, 41(7), 88-102.
- Boulding, W., Kalra, A., Staelin, R., & Zeithaml, V. A. (1993). A dynamic process model of service quality: From expectations to behavioral intentions. *Journal of Marketing Research*, 30(1), 7-27.
- Boyce, C., & Neale, P. (2006). *Conducting in-depth interviews: A guide for designing and conducting in-depth interviews for evaluation input*. Watertown, MA: Pathfinder International.
- Brown, J. (2021). The impact of exhibition exchanges on art tourism. *International Journal of Cultural Tourism*, 15(3), 278-295.
- Cohen, E. (1972). Toward a sociology of international tourism. *Social Research*, 39(1), 164-182.
- Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2017). *Designing and conducting mixed methods research*. (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Crompton, J. L. (1979). Motivations for a pleasure vacation. *Annals of Tourism Research*, 6(4), 408-424.
- Davis, R. (2022). The importance of customer service in art galleries. *Journal of Cultural Management*, 18(2), 156-170.
- Deery, M., Jago, L., & Fredline, L. (2012). Rethinking social impacts of tourism research: A new research agenda. *Tourism Management*, 33(1), 64-73.
- Etikan, I., Musa, S. A., & Alkassim, R. S. (2016). Comparison of convenience sampling and purposive sampling. *American Journal of Theoretical and Applied Statistics*, 5(1), 1-4.
- Garcia, M. (2021). Digital communication strategies for cultural tourism. *Journal of Tourism Marketing*, 38(4), 412-428.
- Guest, G., Bunce, A., & Johnson, L. (2006). How many interviews are enough? An experiment with data saturation and variability. *Field Methods*, 18(1), 59-82.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2018). *Multivariate data analysis* (8th ed.). Cengage Learning EMEA.
- Hsieh, H. F., & Shannon, S. E. (2005). Three approaches to qualitative content analysis. *Qualitative Health Research*, 15(9), 1277-1288.

- Israel, M. (2015). *Research ethics and integrity for social scientists: Beyond regulatory compliance* (2nd ed.). London: Sage Publications.
- Jafari, J., & Xiao, H. (Eds.). (2021). *Encyclopedia of tourism*. Springer Nature.
- Johnson, L. (2021). The role of staff in enhancing visitor experience in art galleries. *Museum Management and Curatorship*, 36(3), 245-260.
- Jones, T., & Smith, A. (2016). Cultural tourism in modern society. *Journal of Tourism Studies*, 28(4), 579-595.
- Kim, J. (2019). The importance of art discussions in gallery settings. *Arts Education Policy Review*, 120(4), 172-184.
- Kotler, P., & Armstrong, G. (2018). *Principles of marketing* (17th ed.). Pearson Education Limited.
- Lee, S. (2020). The impact of artist talks and demonstrations on gallery visitors. *Museum Studies Quarterly*, 42(2), 98-112.
- Maslow, A. H. (1943). A theory of human motivation. *Psychological Review*, 50(4), 370-396.
- Miller, R. (2022). Digital marketing strategies for art galleries. *Journal of Arts Management*, 24(3), 189-205.
- Nguyen, T. (2021). The role of academic journals in promoting art knowledge. *Art Education*, 74(5), 45-50.
- Oliver, R. L. (1980). A cognitive model of the antecedents and consequences of satisfaction decisions. *Journal of Marketing Research*, 17(4), 460-469.
- Parasuraman, A., Zeithaml, V. A., & Berry, L. L. (1988). SERVQUAL: A multiple-item scale for measuring consumer perceptions of service quality. *Journal of Retailing*, 64(1), 12-40.
- Pearce, P. L. (2005). *Tourist behaviour: Themes and conceptual schemes*. Channel View Publications.
- Petrović, M. D., Mirić, R., & Petrović, J. (2022). Integrating cultural heritage and contemporary art in urban tourism development. *Tourism Management Perspectives*, 41, 100935.
- Punnakitikashem, P., Buavaraporn, N., & Lim, L. L. (2022). Quality management practices in Thai cultural tourism. *International Journal of Quality & Reliability Management*, 39(2), 489-508.
- Rasoolimanesh, S. M., Seyfi, S., Hall, C. M., & Hatamifar, P. (2021). Understanding memorable tourism experiences and behavioural intentions of heritage tourists. *Journal of Destination Marketing & Management*, 21, 100621.
- Ritchie, B. W., & Jiang, Y. (2019). A review of research on tourism risk, crisis, and disaster management: Launching the annals of tourism research curated collection on tourism risk, crisis and disaster management. *Annals of Tourism Research*, 79, 102812.
- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Dutch Journal of Educational Research*, 2, 49-60.

- Smith, J. (2015). The role of art galleries in contemporary society. *Journal of Cultural Studies*, 19(3), 278-295.
- Smith, K. (2020). The importance of knowledgeable staff in art galleries. *Museum Management and Curatorship*, 35(1), 78-92.
- Thibaut, J. W., & Kelley, H. H. (1959). *The social psychology of groups*. John Wiley & Sons.
- Thompson, R. (2021). The impact of special exhibitions on art gallery attendance. *Museum Management and Curatorship*, 36(4), 389-405.
- Tribe, J. (2016). *The economics of recreation, leisure and tourism*. Routledge.
- Weaver, D. B. (2020). *Advanced introduction to sustainable tourism*. Edward Elgar Publishing.
- Williams, L. (2019). The importance of staff appearance in cultural institutions. *Journal of Cultural Management*, 15(2), 123-137.
- Wilson, E. (2020). Enhancing visitor engagement through multimedia in art galleries. *Museum Management and Curatorship*, 35(5), 521-537.
- Zeithaml, V. A. (1988). Consumer perceptions of price, quality, and value: A means-end model and synthesis of evidence. *Journal of Marketing*, 52(3), 2-22.
- Zhang, Y., Zhang, J., Xu, F., & Huang, J. (2021). Artistic value co-creation and sustainable tourism development: Exploring the mediating role of tourist engagement. *Tourism Management Perspectives*, 40, 100891.

